

Alenka Veler

NA KRILIH SINJEGA GALEBA ŽE 70 LET

Zbirka Sinji galeb, ustanovljena leta 1952, je najstarejša zbirka založbe Mladinska knjiga. V sedemdesetih letih njenega obstoja je v njej izšlo več kot 350 knjig. Začetek zbirke je tesno povezan z ustanovitvijo založbe Mladinska knjiga (1945). V zbirki je izšlo 8 do 9 knjig na (šolsko) leto, izdane so bile v izjemno visokih nakladah. Zbirka je prinašala tako priljubljene in kakovostne knjige tujih avtorjev in avtoric, k pisanju pa je urednik Ivan Minatti, podobno kot Kristina Brenkova na področju knjig za najmlajše, spodbujal tudi domače pisatelje in pisateljice.

The Sinji galeb (Blue Seagull) book collection is the oldest children's literature book collection in our country, encompassing over 350 works from the seventy years of its history. Surely there is not a single Slovenian not priding himself on having read at least five books from this collection, probably more. Ever since the publishing house has launched the celebration of this high jubilee, there have been different events and ample opportunities to reminisce the Sinji galeb and our favourite books from the collection. The Sinji galeb has turned out to be deeply rooted into our childhood, having left a strong mark on our early reading years. The article is a brief survey of the history of the Sinji galeb, with special focus on its initial editions and also on its present state. I also tried to find a couple of lesser known data and testimonials, as well as to highlight the collection through numbers, not my best friends, but interesting story tellers at times.

Zbirka Sinji galeb je najstarejša zbirka za mladino pri nas in v sedemdesetih letih njenega obstoja je v njej izšlo čez 350 del. Zagotovo ni Slovenca, ki ne bi imel kdaj v rokah vsaj pet knjig, ki so izvorno izšle v njej, najverjetneje pa še več. Odkar smo na založbi zagnali praznovanje visokega jubileja, ob različnih dogodkih in priložnostih z najrazličnejšimi ljudmi obujamo spomine na Sinjega galeba in svoje najljubše knjige iz zbirke. Pokaže se, kako globoko je usidrana v naše otroštvo in kako zelo nas je zaznamovala. V svojem prispevku se bom sprehodila skozi zgodovino Sinjega galeba, bolj izdatno se bom posvetila začetkom zbirke, potem pa še pogledala, kako je z njo danes. Poskusila sem zbrati nekatere manj znane podatke in pričevanja ter na zbirko pogledati tudi skozi številke, ki sicer niso moje največje prijateljice, znajo pa včasih tudi one pripovedovati zanimive zgodbe.

Gneздо

Začetek zbirke Sinji galeb je tesno zvezan z ustanovitvijo založbe Mladinska knjiga. 29. junija 1945 se je zbrala skupina štirih ljudi: Kristina Brenkova, Josip Ribičič, Albert Širok in Oskar Hudales. To je bil ustanovni sestanek založbe Mladinska knjiga. Začrtali so jasne smernice: nova založba bo izdajala kakovostno periodiko in knjige za otroke in mladino, posebno skrb pa bo namenjala objavljanju in razvoju domačih avtorjev.

Prva knjiga, ki jo je založba Mladinska knjiga izdala, je bila knjižica na 38 straneh z naslovom *Ciciban čita*, ki je nekakšen čudež začetkov resnega založništva za otroke – na ustanovni seji se je Kristina Brenkova zavezala, da jo bo uredila, do konca leta je knjiga že izšla. Andrej Ilc je o tem v monografiji *Draga Kristina* zapisal: »Danes si težko predstavljamo, v kakšnih razmerah je bil v rekordnem času uresničen ta pionirski založniški podvig. V tiskarnah je primanjkovalo tako papirja kot barv, a *Ciciban čita* je kljub temu pravočasno izšel v nakladi 50.000 izvodov!« (Veler et. al., 2021)

Zorka Peršič, prva in dolgoletna glavna direktorica Mladinske knjige, nekaj časa tudi predsednica Mednarodne zveze za mladinsko književnost IBBY, je o začetkih založbe zapisala:

»Že predvojna napredna učiteljska založba Mladinska matica – naj je bila njena založniška dejavnost še tako skromna – je znala pritegniti naprednega učitelja in vzgajati napreden rod, k sodelovanju pa je pritegnila mojstra slovenske besede in likovnega mojstra. Njeno prizadevanje smo začutili kot pomlad v slovenskem založništvu, kot veliko pridobitev za otroka in za šolsko mladino. In to svetlo predvojno tradicijo smo poskušali nadaljevati. Prav ta naša najbolj plemenita težnja je seveda zahtevala kvaliteto in zato čedalje bolj širila naše delo. /.../ Kvalitetno delo v našem založništvu je večalo naklade, ustvarjalo zbirke in zahtevalo še večjo kvaliteto; s tem, da smo dajali našim mladim bralcem vredna dela iz domače in iz tujih književnosti, smo vzgajali bralca, vse bolj in bolj željnega vsega v literaturi, bodisi v lepi, bodisi v poljudnoznanstveni.« (Prašelj, Gerlanc, 1967)

Počasi se je začela ustvarjati stabilnejša infrastruktura za izdajanje knjig in zarisovati so se začele prve leposlovne zbirke pri Mladinski knjigi. Pisatelj Ivan Potrč, prvi glavni urednik založbe, je o tem povedal:

»V prvih povojnih letih smo ob koncu vsakega šolskega leta izdali v velikih nakladah po več knjig. /.../ Tako so bile Prežihove *Solzice* natisnjene v nakladi čez 40.000 izvodov in tudi takoj razprodane. Te visoke naklade, ki pa so vedno zmanjkovale, so priklicale v življenje prvi dve redni mesečni zbirki: Sinji galeb in še isto leto na zimo tudi redno mesečno slikanico za najmlajše šolarje ali za cicibane Čebelica.« (Prašelj, Gerlanc, 1967)

Leta 1952 je bila torej ustanovljena zbirka Sinji galeb. Vsak mesec je prinašala knjige, ki so izhajale v izjemno visokih nakladah. Urednik Ivan Minatti je vanjo od vsega začetka uvrščal priljubljene in kakovostne knjige tujih avtorjev in avtoric, k pisanju pa, podobno kot Kristina Brenkova na področju knjig za najmlajše, spodbujal domače pisatelje in pisateljice. K sodelovanju je vabil nove in nove prevajalce in prevajalke, likovne umetnike in umetnice, mnogi od njih so svoje profesionalno delo začeli prav pri zbirki Sinji galeb.

Vzlet

Prva knjiga, ki je izšla v zbirki, je bila *Mladost v džungli* (1952) indijskega pisatelja Dhana Gopala Mukerdjija, druga pa ponatis priljubljene *Bratovščine Sinjega galeba* (1952) Toneta Seliškarja, po kateri je zbirka dobila ime. Ivan Minatti je pošteno zagnal svoj uredniški stroj in v prvih desetih letih je (večinoma med šolskim letom) izšlo kar 77 knjig, povprečno od 8 do 9 na leto. Knjige so izhajale za današnje čase v vrtoglavih nakladah.

Naslovnice prvih petih knjig v zbirki Sinji galeb.

Naklade prvih petih naslovov iz zbirke Sinji galeb.

št. v zbirki	naslov	letnica	naklada
1	Mladost v džungli	1952	11.000
2	Bratovščina Sinjega galeba	1952	11.000
3	Kon Tiki in jaz	1952	18.000
4	Lassie se vrača	1952	18.000
5	Zgodba o nevidnem človeku	1952	18.000

Naklade knjig iz zbirke Sinji galeb do stote izdaje v zbirki.

št. v zbirki	naslov	letnica	naklada
10	Bambi	1953	13.000
20	Devet povesti in ena Josefa Čapka	1954	9.000
30	20.000 milj pod morjem – I. del	1956	12.000
40	Robinzonka	1957	14.000
50	Pod svobodnim soncem – I. del	1958	17.000
60	Karik in Valja – II. del	1959	16.200
70	Divji pes Dingo	1960	15.000
80	Druga enajstmetrovka	1962	13.500
90	Tatič	1063	13.500
100	Mali princ	1964	18.000

Po uspešnem zagonu Sinjega galeba se je kmalu pokazala potreba po zbirki, ki bi še bolj stregla povpraševanju šol in šolarjev. Nastala je Moja knjižnica, ki je izhajala od leta 1965. Program za zbirko je prihajal iz pedagoških vrst, sprejemal pa se je

vsako leto na posvetu Bralne značke. V zbirki so bila objavljena dela domačih in tujih pisateljev, sodobnih in starejših, ter klasična dela otroške in mladinske literature, veliko knjig je prihajalo prav iz zbirke Sinji galeb. S tem so želeli šolarje navajati k snovanju lastne knjižnice.

V Moji knjižnici so izhajala dobro napisana literarna dela, ponatisi, primerni tudi za šolsko branje, Sinji galeb pa je še vedno prinašal novo izvirno branje za otroka, prav tako pa novo prevedeno knjigo iz tujih literatur. Ta izbor je potem popil in osveževal šolsko branje in zbirko Moja knjižnica, posledično pa so se nižale naklade Sinjega galeba.

Naklade knjig iz zbirke Sinji galeb do dvestote izdaje v zbirki.

št. v zbirki	naslov	letnica	naklada
110	Tojon	1965	12.200
120	Spomini na deda in druge zgodbe	1967	12.000
130	Zgubljena na goljavah	1968	10.500
140	Deklica iz Chicaga	1969	7.500
150	Tri zgodbe	1970	5.650
160	Ime mi je Tomaž	1972	5.740
170	Naočnik in Očalnik	1973	5.000
180	Jonatan Livingston Galeb	1974	3.000
190	Rdeča lopa	1976	3.500
200	Polnočni vrt	1976	3.500

Na zmanjševanje naklade pa ni vplivala le zbirka Moja knjižnica, ampak tudi ustanovitev dveh novih zbirk:

- Zlata knjiga (1973). Izbor za to zbirko so med množičnim tekmovanjem za bralno značko izoblikovali mladi bralci. Glasovali so za tista dela domačih in tujih avtorjev, ki so jim bila najbolj pri srcu, potem pa so bila ponatisnjena v Zlati knjigi. Knjige so bile prepoznavne po izstopajočem dizajnu, ki podobno kot Sinji galeb – vsaj v moji generaciji – v trenutku prikljiče spomine na priljubljene knjige. Zbirka je izšla v treh letnikih. Povprečna naklada vsakega naslova v zbirki je bila okoli 20.000.
- Odisej (1974). Zbirka naj bi predstavljala most med književnostjo za mlade bralce in književnostjo za odrasle ter pripravljala odraščajočega mladega človeka na zahtevnejšo, resnejšo literaturo; prinašala je novosti iz svetovne in domače književnosti.

Medtem ko sta Moja knjižnica in Zlata knjiga črpali iz bazena že objavljenih del in reproducirali že znano, je Odisej v zakladnico mladinske književnosti prinašal nova prevodna in izvirna dela. V naravi prodajnega dela založbe je, da je bolj naklonjena ponujanju že znanega, preizkušnega, varnega, zato je ohranjanje živega dela programa, ki išče nove poti, vlaga v razvoj ter vztraja pri kakovosti, velik izziv za uredništvo. Pri ohranjanju programskih smernic mora biti zelo trmasto, odločno in iznajdljivo. Prvi skrbnik Sinjega galeba (in vsi drugi za njim) se je tega močno zavedal in o tem povedal: »Zbirka bi gotovo že zdavnaj izdihnila, če uredniki ne bi tako trmasto branili meril kakovosti.« (Stanonik, 2004)

V varnih rokah

Sinonim za zbirko Sinji galeb je po besedah dr. Marjane Kobe (Veler, 2022) njen dolgoletni urednik Ivan Minatti. Zbirko je zasnoval, v času njegovega urednikovanja pa je v njej izšlo več kot 200 knjig – štirje njegovi nasledniki skupaj te številke še nismo dosegli. O svojem urednikovanju je Ivan Minatti povedal: »Svoje delo sem imel rad. Kaj naj si slavist, literat želi lepšega kot to, da se njegov ‘privatni poklic’ ujema z ‘uradnim’. /.../ Leta aktivnega branja rokopisov, brskanja za novostmi v tuji mladinski literaturi, pogovarjanja z avtorji, prevajalci, udeleževanja knjižnih sejmov doma in v tujini, skratka živo, vznemirljivo življenje, polno nekakšne notranje polnosti in zadoščenja. Počutil sem se kot riba v vodi.« (Stanonik, 2004)

Še zelo mladega ga je na založbo povabil glavni urednik Ivan Potrč. »Založba je začela izdajati zbirko Knjižnica Sinjega galeba, v kateri naj bi izhajale knjige, namenjene mladim od 10. do 14. leta. Predvsem naj bi se utrdila po šolah. Postal sem njen urednik. Seveda so se čez leta pojavljale še nove zbirke. /.../ Moj akcijski uredniški radij je bil za bralca od 10. do 18. leta.« (Stanonik, 2004)

Po mnenju strokovnjakov za mladinsko književnost je Minatti postavil pomembne temelje in opredelil kriterije zbirke. Že bežen pregled na seznam izdanih knjig pove, da je bil Sinji galeb široko odprt v žanrsko-oblikovnem in motivno-tematskem pogledu. V zbirko so uvrščene knjige, ki so namenjene prednajstnikom in najstnikom, v njej so v glavnem objavljena dela, v katerih so glavni junaki večinoma najstniki. V njej najdemo žanrsko raznolike knjige – pustolovske in fantastične pripovedi, kriminalke, detektivke, v začetku so v zbirki izhajale številne živalske zgodbe, pa tudi znanstvenofantastične pripovedi, spominska proza, biografske pripovedi, mladinski potopisi in zgodovinski romani ... večina knjig pa je preplet različnih žanrov.

Ivan Minatti in Kristina Brenkova med sestankom na založbi konec 60. let prejšnjega stoletja. (Vir: Arhiv MKZ)

O zbirki je ob njeni 50-letnici Marjana Kobe napisala: »Danes je pogled na knjižno zbirko Sinji galeb kot celoto mogoče strniti v dve pomenljivi ugotovitvi: prva je

ta, da je v polstoletni dobi v tej zbirki prvič izšel dobršen del izvirnih slovenskih proznih besedil, ki so danes kanonski teksti; in, drugič, da je zbirka v petdesetih letih izhajanja s prevodno literaturo pokrila tako rekoč vse evropske dežele, širno Rusijo, ZDA, Kanado, reprezentativni zgledi zastopajo Azijo, Južno Ameriko, Afriko in Avstralijo.« (Kobe, 2003)

Ivan Minatti je v 32 letih uredil ogromno število knjig, saj ni urejal le Sinjega galeba. Pri tem je imel veliko strokovno oporo v svojem uredniškem odboru, v katerem sta bili vsaj od leta 1965 pa do konca njegovega urednikovanja stalni članici komparativistka Marjana Kobe in prevajalka Zdenka Škerlj Jerman.

Marjana Kobe je bila za Minattija kot strokovna sodelavka zanimiva in dragocena, ker je prihajala iz Pionirske knjižnice – po eni strani ga je namreč zanimala usoda njegovih knjig, po drugi pa je vedel, da je knjižnica na tekočem s svetovno produkcijo. V Pionirski so imeli v tistem času razstavni pano *Moja najljubša knjiga* in mladostniki so lahko v razdelek za svojo starostno skupino razvrstili eno ali več knjig, ki so jim bile najbolj všeč. Minattija je zelo zanimalo vse v zvezi z izposojno knjig iz njegovega uredništva. Marjana Kobe mu je pripovedovala o potrebah bralcev in prinašala konkretne rezultate. Pionirska knjižnica pa je imela tudi vzpostavljeno dragoceno povezavo z Mednarodno mladinsko knjižnico (Internationale Jugendbibliothek) v Münchnu, kjer je naročala gradivo za medbibliotečno izposojno, saj je takrat v IJB že obstajal reprezentativen izbor *Bele vrane*. Poleg Marjane Kobe so se v IJB izobraževale tudi druge njene kolegice iz Pionirske. Mednarodna mladinska knjižnica je bila za moderno Pionirsko bistvena in nujna, bila je svetovni center, Pionirska pa verodostojen vir informacij, ki jih je pridobila v tem centru.

Običajni uredniški odbori zbirke so bili na založbi takrat formalnost, neke vrste korektiv za uredniško delo, da bi bil izbor knjig dovolj strokoven. V primeru Minattija in Sinjega galeba je po besedah Marjane Kobe (Veler, 2022) šlo za zelo resne in strokovne pomenke, ki so bili Minattiju nujni. Marjana Kobe je bila dobro informirana, tehtna sogovornica za prevode iz Zahoda (brala je lahko v nemščini, francoščini, angleščini), za prevode iz Vzhoda je bila vir informacij Zdenka Škerlj Jerman (spremljala je češko, poljsko in rusko književnost). Na sestankih uredniškega odbora so razpravljali o knjigah, ogromno prebrali, včasih so pogovori potekali tudi s pisatelji in pesniki.

Tovrstna strokovna pomoč je bila za urednika in zbirko gotovo zelo dobrodošla in v pomoč, sploh glede na količino knjig, ki so izšle v enem letu – Ivan Minatti je sicer obiskoval najpomembnejše knjižne sejme, bil je stiku s kolegi po vsej Jugoslaviji, ampak viri informacij so bili v tistih časih vseeno precej omejeni in relevantni podatki zelo dragoceni. O tem je v intervjuju povedal: »Ne smem pa pozabiti na svoje dragocene sodelavce: na prevajalko Zdenko Škerlj Jerman, profesorico Marjano Kobe, prevajalca Janeza Gradišnika, Janka Modra, ki so me dostikrat opozorili na kako tuje pomembno mladinsko delo, ki je sodilo v program Sinjega galeba.« (Stanonik, 2004)

Minatti se je tako kot Kristina Brenkova pri svojem delu srečeval z različnimi ovirami in se je moral za svoje uredniške odločitve tudi boriti – to je nekaj, kar se v kompleksnem podjetju, kot je Mladinska knjiga, še do danes ni spremenilo. Kdo bi mislil, da se je moral zelo boriti celo za izdajo *Malega princa*, ki je ena največjih svetovnih uspešnic in najbolje prodajanih knjig Mladinske knjige. »Ko sem *Malega princa* dobil v roke, me je vsega prevzel. Vedel sem, kakšno dragocenost držim v rokah, in sem se bal, da bi mi jo ugrabila kaka druga založba. A tu se je zataknilo

že pri glavnem uredniku. Zdelo se mu je preveč idealistična, poduhovljena, skratka nesocialistična. Trudil sem se dopovedati, koliko ponatisov je že doživela v svetu, celo v Sovjetski zvezi so jo do takrat ponatisnili že štirikrat. Po nekaj letih se mi je posrečilo, da sem ga spravil na program. Ko je izšel, ni 'šel'. Takrat je celo leto padalo po meni s strani knjigarnarjev. Potem se je nenadoma odprlo. Kamor si se obrnil, povsod *Mali princ*: v lutkovnih igrah, radijskih igrah, ponatisi ...« (Stanonik, 2004) Minattijev prevod je doživel kulturni status in je še danes čvrst in živ, založba pa je prodala 160.000 izvodov knjige in jo kljub številnim drugim izdajam, ki so se na trgu pojavile v zadnjem času, zaradi njene nesporne umetniške vrednosti še vedno ponatiskuje.

Minatti se je upokojil leta 1984, za njim je zbirko prevzel Marko Uršič, ki jo je urejal do leta 1992, ko jo je dobil v varstvo Vasja Cerar in jo urejal do leta 2006. Programski koncept zbirke se ni bistveno spreminjal, se pa število izdanih izvodov ni nikoli več dvignilo v take višave kot na njenem začetku. Naklade so se v osemdesetih letih prejšnjega stoletja gibale med 2.000 in 3.000, v izjemnih primerih 5.000 izvodi, v devetdesetih letih prejšnjega in v začetku novega stoletja pa so se ustalile na okoli 2.000 izvodih.¹ Zagotovo je eden od vzrokov za nižje naklade pojav številnih novih založb po letu 1991, pa tudi uvajanje novih zbirk za starostno skupino od 10. do 14. leta na založbi.

Po tem, ko je preminil Vasja Cerar, je za kratek čas urejanje Sinjega galeba prevzel Boštjan Gorenc (2008–2009), od leta 2010 je zbirka v mojih uredniških rokah. Naklade Sinjih galebsov so se v zadnjih letih ustalile na številki okoli 1000 izvodov, nekoliko višje so pri delih izvornih avtorjev.

Še vedno z razprtimi krili

Število izdanih izvodov pove, da je v zbirki Sinji galeb od časa, ko jo je urejal Ivan Minatti, izšlo precej manj novih knjig. Deloma zaradi nastanka novih zbirk, deloma zaradi sprememb na trgu. Še posebej v zadnjem desetletju je izšlo mnogo manj naslovov kot v prejšnjih letih, a so ti zato še bolj skrbno izbrani.

In kako je z zbirko danes? Držimo se smernic, ki jih je začrtal Ivan Minatti, z objavljanjem novih slovenskih avtorjev in avtoric ter z objavljanjem novosti že uveljavljenih sodobnih slovenskih pisateljev in pisateljic. Prav tako nadaljujemo s posredovanjem svetovnih mladinskih uspešnic in z mednarodnimi nagradami ovenčanih tujih, žanrsko raznolikih del iz različnih književnosti. Pri izboru knjig za zbirko se oziramo tudi nazaj in skrbimo za ponatise klasičnih del, ki niso več dostopna in ki trenutno nimajo mesta v kakšni drugi zbirki.

Ko izbiram novosti, iščem dobro napisane knjige o stvareh, ki se mi zdijo pomembne, take, ki spoštujejo otroka in svet, ki izražajo vrednote solidarnosti, skupnosti, sprejemanja različnosti, spoštovanja do vsega živega, če so ob tem še humorne, je to zadetek v polno. Pri tem sem zelo izbirčna in seveda upam, da bodo otroci ob branju uživali. Po ponatisih sodeč gre zbirki dobro.

---

¹ Za nekaj let, žal, ni dostopnih podatkov – v kolofonih in v Cobissu niso navedeni, Mladinska knjiga pa je nehala izdajati bibliografijo založbe, ki je bila pomemben vir informacij za tale članek.

Marsikdo od avtorjev in avtoric je v bogati zgodovini Sinjega galeba svojo profesionalno pot začel prav ob njem – tako je še zdaj. V dolgih letih obstoja zbirke so svoje delo prispevali številni prevajalci in prevajalke. Za zbirko so ustvarjali mnogi likovni umetniki in umetnice, od tistih uveljavljenih, do tistih, ki so na področje ilustracije šele vstopili. V tem prispevku avtorjev in avtoric ne omenjam, saj bi za vse, kar bi bilo treba povedati po tej plati, zmanjkalo prostora.

Besedila za zbirko Sinji galeb je doslej izbiralo pet urednikov, s prav vsemi pa je sodeloval likovni urednik Pavle Učakar. Več kot trideset let je skrbel za to, da je zbirka ohranjala vrhunsko likovno kondicijo, pred dvema letoma ga je nadomestila urednica in ilustratorica Tanja Komadina.

Miren let, Sinji galeb!

Negovanje bogate in žlahtne tradicije zbirke, kakršna je Sinji galeb, ki je eden od temeljnih kamnov razvoja slovenske mladinske književnosti, je velik privilegij in odgovornost. V zbirko je vložena ogromno znanja in premišljenega dela množice njenih sodelavk in sodelavcev, pa tudi strasti in ljubezni. Vsi, ki jo sooblikujemo zdaj, se tega zavedamo in poskušamo delati čim bolj pošteno. Zakladnica zbirke za nas ni samopostrežna trgovina, iz katere vzamemo samo tisto, kar se sveti na prvo žogo, ampak je neizmeren vir izkušenj in navdiha, ki nam pomaga pri snovanju novih kakovostnih izdaj. Želimo si, da bi lahko imel ta galeb še dolgo na široko razprta krila.

Viri in literatura

Nada Prašelj, Bogomil Gerlanc et. al., 1967: *Bibliografija založbe Mladinska knjiga*. 1945–1965. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Bogomil Gerlanc, 1971: *Bibliografija založbe Mladinska knjiga*. 1966–1970. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Bogomil Gerlanc, 1978: *Bibliografija založbe Mladinska knjiga*. 1971–1977. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Marjana Kobe, 2003: Pol stoletja mladinskih knjižnih zbirk Sinji galeb in Čebelica. V: *Otrok in knjiga*, letnik 30, številka 57, str. 30–37.

Maruša Avguštin, 2003: Ob 50. obletnici knjižnih zbirk Sinji galeb in Čebelica. V: *Otrok in knjiga*, letnik 30, številka 57, str. 42–53.

Tončka Stanonik, 2004: Svoje delo sem imel rad. V: *Naglas*, št. 101, str. 2–4.

Mateja Mahnič, 2005: *Mladinska knjiga*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Helena Peternel Pečauer, 2012: Sinji galeb. V: *Delo*, 24. 4.

Alenka Veler et. al., 2021: *Draga Kristina. Zgodba urednice in pisateljice Kristine Brenkove*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Alenka Veler, 2022: Telefonski intervju z Marjano Kobe, 4. 4. 2022.